

OKRĘGOWA
KOMISJA
EGZAMINACYJNA
W KRAKOWIE

CO TRZEBA WIEDZIEĆ O EGZAMINIE MATURALNYM Z JĘZYKA POLSKIEGO W ROKU SZKOLNYM 2022/2023

WEBINARIUM. CZĘŚĆ 2.

Teresa Bulska-Leśniak

Poziom podstawowy. Wypracowanie 2023–24

Arkusze egzaminacyjny, w którym sprawdza się umiejętność tworzenia wypowiedzi argumentacyjnej, zawiera dwa tematy wypracowania do wyboru.

Tematy dotyczą literatury (poezji, prozy, dramatu).

nie jest określona forma gatunkowa wypowiedzi

polecenie zawiera czasownik „**rozważ**” oraz sformułowanie „**przedstaw argumenty**”

praca zdającego jest nazywana „wypracowaniem”

Zdający samodzielnie tworzy wypracowanie na wybrany przez siebie temat, nie krótsze niż **300 wyrazów**.

Poziom podstawowy. Wypracowanie

Zadanie 17. (0–35)

Wybierz **jeden** z poniższych tematów i napisz wypracowanie.

- W wypracowaniu **rozważ problem** podany w temacie. Przedstaw również **swoje zdanie** i je **uzasadnij**.
- W rozważaniach przedstaw **argumenty**, odwołując się do **utworów literackich** wskazanych w temacie oraz do wybranych **kontekstów** (np.: historycznoliterackiego, literackiego, biograficznego, kulturowego, religijnego, mitologicznego, biblijnego, historycznego, filozoficznego, egzystencjalnego, politycznego, społecznego).
- Jednym z utworów literackich musi być **lektura obowiązkowa** wybrana spośród lektur wymienionych na stronach 2. i 3. tego arkusza egzaminacyjnego.
- Twoja praca powinna liczyć co najmniej **300 wyrazów**.

Temat 1.

Podróżowanie jako sposób na poznanie świata i samego siebie.

Temat 2.

Miłość – inspirowanie, ale czasem podcina skrzydła.

Poziom podstawowy. Wypracowanie

Zadanie 17. (0–35)

Wybierz **jeden** z poniższych tematów i napisz wypracowanie.

- W wypracowaniu **rozważ problem** podany w temacie. Przedstaw również **swoje zdanie** i je **uzasadnij**.
- W rozważaniach przedstaw **argumenty**, odwołując się do **utworów literackich** wskazanych w temacie oraz do wybranych **kontekstów** (np.: historycznoliterackiego, literackiego, biograficznego, kulturowego, religijnego, mitologicznego, historycznego, filozoficznego, egzystencjalnego, politycznego, społecznego).
- Jednym z utworów literackich musi być **lektura obowiązkowa** w wymienionych na stronach 2. i 3. tego arkusza egzaminacyjnego.
- Twoja praca powinna liczyć co najmniej **300 wyrazów**.

Zdający **nie muszą** znać na pamięć listy lektur obowiązkowych.

Pełna lista lektur, do których mogą się odwołać w wypracowaniu, podana jest na stronach 2–3 w arkuszu egzaminacyjnym.

Temat 1.

Podróżowanie jako sposób na poznanie świata i samego siebie.

Temat 2.

Miłość – inspirowa, ale czasem podcina skrzydła.

W pracy odwołaj się do:

- wybranej lektury obowiązkowej – **tekstu epickiego albo dramatycznego**
- innego utworu literackiego – **może to być również utwór poetycki**
- wybranych kontekstów.

Poziom podstawowy. Wypracowanie

Temat 1.

Podróżowanie jako sposób na poznanie świata i samego siebie.

Zakres merytoryczny problemu sformułowanego w temacie:

1. Rozumienie pojęć:
 - podróżowanie rozumiane w sensie fizycznym i/albo metaforycznym
 - poznanie świata – nie wystarczy opisanie świata, wymagana jest refleksja wynikająca z doświadczania nowych np. miejsc, ludzi
 - poznanie siebie rozumiane jako np. poznanie własnej osobowości, świata wyznawanych wartości, wierności ideom, odkrywanie własnej tożsamości.
2. Stopień realizacji tematu
 - a) Pełna realizacja tematu obejmuje:
 - podróżowanie
 - poznanie świata
 - poznanie samego siebie.
 - b) Minimalna realizacja tematu obejmuje:
 - podróżowanie jako sposób na poznanie świata
ALBO
 - podróżowanie jako sposób na poznanie samego siebie.
3. Lektura obowiązkowa – dowolna lektura obowiązkowa ilustrująca zagadnienie sformułowane w temacie.

Dlaczego podczas oceniania egzaminator czyta wypracowanie co najmniej dwa razy?

1. Sprawdza spełnienie formalnych warunków polecenia.
Analizuje realizację KLiK.
2. Zaznacza błędy i ocenia kryterialnie.

Poziom podstawowy. Wypracowanie

1. Spełnienie formalnych warunków polecenia (maksymalnie 1 punkt)

Sprawdzając wypracowanie zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie oceniał, czy:

- nie występuje w nim błąd kardynalny
- w wypracowaniu zdający odwołał się do lektury obowiązkowej wybranej z listy lektur zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym
- wypowiedź w co najmniej jednym fragmencie dotyczy problemu wskazanego w poleceniu
- napisane wypracowanie jest w jakiegokolwiek części wypowiedzią argumentacyjną.

<ul style="list-style-type: none">• W wypracowaniu nie występuje błąd kardynalny. ORAZ• W wypracowaniu jest odwołanie do lektury obowiązkowej wybranej z listy lektur zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym. ORAZ• Wypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu. ORAZ• Wypracowanie przynajmniej częściowo jest wypowiedzią argumentacyjną.	1 pkt
<ul style="list-style-type: none">• Wypracowanie nie spełnia któregokolwiek z warunków określonych w kategorii „1 pkt”. ALBO• Wypowiedź jest napisana w formie planu albo w punktach.	0 pkt

Uwaga: jeżeli w kryterium *Spełnienie formalnych warunków polecenia* przyznano 0 pkt, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.

Poziom podstawowy. Wypracowanie

2. Kompetencje literackie i kulturowe (maksymalnie 16 punktów)

Sprawdzając wypracowanie zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie oceniał, czy w wypracowaniu zdający:

- wykorzystał znajomość – odpowiednio – wskazanej w poleceniu lub wybranej lektury obowiązkowej oraz innego utworu literackiego w sposób funkcjonalny
- funkcjonalnie wykorzystał konteksty, np.: historycznoliteracki, teoretycznoliteracki, literacki, biograficzny, kulturowy, mitologiczny, biblijny, religijny, historyczny, filozoficzny, egzystencjalny, polityczny, społeczny, które pogłębiają i rozwijają rozważany problem
- przedstawił bogatą argumentację, świadczącą o jego erudycji
- wykazał się wiedzą i umiejętnościami z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego oraz kształcenia językowego
- nie popełnił błędów rzeczowych zarówno w odniesieniu do przywołanych tekstów literackich oraz kontekstów, jak i terminologii historycznoliterackiej oraz/lub teoretycznoliterackiej.

Poziom podstawowy. Wypracowanie

3. Kompozycja wypowiedzi: struktura, spójność i styl (maksymalnie 7 punktów)

Sprawdzając wypracowanie zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie oceniał, czy:

1. w zakresie struktury wypowiedzi:

- kompozycja wypowiedzi jest funkcjonalna, tzn. czy układ i sposób przedstawienia treści pomaga w zrozumieniu wypowiedzi
- podział wypowiedzi – zarówno jak i w zakresie struktury akapitami

2. w zakresie spójności wypowiedzi:

- wypowiedź jest spójna, tzn. zła całość
- w wypowiedzi spójność jest zachowana między zdaniami i akapitami
- w wypowiedzi użyte zostały ocena tekstu, struktury metatekstowe i tok rozumowania autora

3. w zakresie stylu wypowiedzi:

- styl wypowiedzi jest stosowny, wybrany stylem, a jeżeli mie...

4. Język wypowiedzi (maksymalnie 11 punktów)

Sprawdzając wypracowanie zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie oceniał:

1. w odniesieniu do zakresu i poprawności środków językowych:

- czy zdający poprawnie użył w wypowiedzi różnych rodzajów zdań i bogatej leksyki (np. frazeologizmów, wyrazów rzadziej używanych w języku polskim), czy też ograniczył się do najprostszycy środków językowych
- czy środki językowe, których użył zdający, pozwalają mu zrealizować temat w sposób swobodny i precyzyjny, czy też pobieżny, sprawiający trudność w zrozumieniu tekstu
- ile błędów językowych, w tym błędów stylistycznych, zdający popełnił w pracy

2. w odniesieniu do poprawności ortograficznej:

- ile błędów ortograficznych zdający popełnił w pracy

3. w odniesieniu do poprawności interpunkcyjnej:

- ile błędów interpunkcyjnych zdający popełnił w pracy.

Poziom podstawowy. Wypracowanie

Materiał 2 Praca 2 OCENA I KOMENTARZ strona 3 z 7

Błędy rzeczowe, błędy w kompozycji			Błędy językowe (w tym stylistyczne), ortograficzne i interpunkcyjne
_____	01	Nieodłącznym elementem natury ludzkiej jest poszukiwanie	_____
_____	02	własnej drogi życiowej. Na przestrzeni dziejów artyści często	_____
_____	03	poruszali w swoich utworach problemy ludzi zmagających się	_____
sp.	04	z przeciwnościami losu. <u> </u> Zadaniem każdego człowieka	_____
sp.	05	powinno być dążenie do rozwoju i pragnienie zmian. <u> </u>	_____
_____	06	Samotność w literaturze jest bardzo popularnym tematem.	_____
_____	07	Pisarze, korzystając ze złożoności tematu samotności, pokazują	_____
sp.	08	<u>tajemnice ludzkiej psychiki.</u> <u> </u> Oprócz różnic w samym sposobie	_____
_____	09	<u>poszukiwania własnej życiowej ścieżki da się odczuć różnice</u>	jęz.
_____	10	<u>w przekonaniach i wartościach.</u> Jedni odczuwają samotność,	_____
_____	11	ponieważ nie potrafią nawiązać relacji z innymi, nie potrafią	_____
_____	12	odnaleźć prawdziwej miłości. Inni żyją w zniewolonym kraju	_____
sp.	13	i czują, że nikt nie popiera ich buntu. <u> </u> Osoby, które są	_____
_____	14	indywidualistami <u> </u> często są nierozumiane przez społeczeństwo.	√int.
_____	15	<u>Szukają celu, który mógłby przyświecać im w życiu.</u>	_____
sp.	16	Sonet „Do samotności” autorstwa Adama Mickiewicza jest	_____
_____	17	przykładem dzieła, w którym samotność odgrywa znaczącą rolę.	_____
_____	18	<u>Utwór rozpoczyna się od apostrofy.</u> Autor porównuje samotność	_____
_____	19	do wody. Upał jest symbolem życia w społeczeństwie, od	_____

Materiały informacyjno-szkoleniowe

strona startowa > egzamin maturalny > egzamin maturalny w formule 2023 > materiały dodatkowe > materiały informacyjno-szkoleniowe

Nr	Tytuł	Praca 1	Praca 1 – Ocena	Praca 2	Praca 2 – Ocena
1	Poziom podstawowy i rozszerzony: <u>Kontekstowe czytanie utworu literackiego</u>	Praca 1	Ocena 1	Praca 2	Ocena 2
2	Poziom podstawowy i rozszerzony: <u>Funkcjonalne wykorzystanie utworów literackich w wypracowaniu</u>	Praca 1	Ocena 1	Praca 2	Ocena 2
3	Poziom rozszerzony: <u>Kompetencje literackie i kulturowe w wypracowaniu na poziomie rozszerzonym</u>	Praca 1	Ocena 1	Praca 2	Ocena 2
4	Poziom podstawowy i rozszerzony <u>Argumentacja w wypracowaniu maturalnym</u>	Praca 1	Ocena 1	Praca 2	Ocena 2
5	Poziom podstawowy i rozszerzony <u>Erudycyjność w wypracowaniu maturalnym</u>	Praca 1	Ocena 1	Praca 2	Ocena 2

Poziom rozszerzony 2023-24

Czas trwania egzaminu	210 minut.
Charakter egzaminu	Przedmiot dodatkowy.
Zadania na egzaminie	Zadanie rozszerzonej odpowiedzi (wypracowanie).
Liczba punktów	35 punktów.
Liczba wyrazów	co najmniej 500

Wypracowanie na poziomie podstawowym a wypracowanie na poziomie rozszerzonym

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
Podróżowanie jako sposób na poznanie świata i samego siebie.	Rozważ, jaką rolę w fabule dzieła literackiego pełni <u>kreacja</u> bohatera literackiego.
W pracy odwołaj się do: <ul style="list-style-type: none">• wybranej lektury obowiązkowej• innego utworu literackiego• wybranych kontekstów.	W pracy odwołaj się do: <ul style="list-style-type: none">• wybranej lektury obowiązkowej• utworów literackich z dwóch różnych epok• wybranego kontekstu.

Wypracowanie na poziomie podstawowym a wypracowanie na poziomie rozszerzonym

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
Podróżowanie jako sposób na poznanie świata i samego siebie.	Rozważ, jaką rolę w fabule dzieła literackiego pełni <u>kreacja</u> bohatera literackiego.
Wymagane: <ul style="list-style-type: none">• umiejętność budowania wyводу argumentacyjnego• dobra znajomość lektur obowiązkowych	Wymagane: <ul style="list-style-type: none">• umiejętność budowania wyводу argumentacyjnego• dobra znajomość lektur obowiązkowych z poziomu podstawowego i rozszerzonego• umiejętności wskazane w wymaganiach na poziomie rozszerzonym – znaczenie <u>kreacji</u> bohatera dla fabuły utworu

Tematy wypracowanie na poziomie rozszerzonym

Przykład 1.	Przykład 2.
<p>Rozważ, jak konwencja groteskowa wykorzystana w utworze wpływa na jego przesłanie.</p>	<p>Rozważ, jaką rolę w utworze literackim pełni konstrukcja czasu. Punktem wyjścia do rozważań uczyn fragment tekstu Doroty Korwin-Piotrowskiej.</p>
<p>W pracy odwołaj się do:</p> <ul style="list-style-type: none">• Szewców Stanisława Ignacego Witkiewicza,• utworów literackich z dwóch różnych epok,• wybranego kontekstu.	<p><i>Analiza czasu w utworach epickich najczęściej obejmuje napięcie między czasem narracji a czasem fabuły, rozpiętość i sposób łączenia scen w ramach czasu akcji, a także wszelkie odniesienia fabuły/akcji do kontekstu historycznego. Ale nie tylko następstwo zdarzeń mówi o przebiegu czasu – także zmiana obrazowania, perspektywy [...] albo też przywołanie minionych, nieaktualnych dziś nazw czy form językowych.</i></p> <p>(Dorota Korwin-Piotrowska)</p> <p>W pracy odwołaj się do:</p> <ul style="list-style-type: none">• wybranej lektury obowiązkowej,• utworów literackich z dwóch różnych epok,• wybranego kontekstu.

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Materiał dodatkowy
<i>Zagadnienie:</i>	Doskonalenie umiejętności tworzenia wypracowania na poziomie rozszerzonym z wykorzystaniem zasad oceniania
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język polski
<i>Poziom egzaminu:</i>	Rozszerzony
<i>Adresaci dokumentu:</i>	Nauczyciele języka polskiego Uczniowie szkół ponadpodstawowych
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	19 października 2022 r.

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA POLSKIEGO OD 2023 ROKU.
PYTANIA NAUCZYCIELI. CZĘŚĆ PISEMNA.
WYPRACOWANIE: WYPOWIEDŹ ARGUMENTACYJNA

Jakimi innymi formami argumentacyjnymi (obok rozprawki) może posłużyć się zdający? Jeśli zdający napisze np. artykuł, list otwarty, przemówienie, to czy zostaną one zaakceptowane?

Każda forma jest akceptowana, w tym artykuł, list otwarty, przemówienie, pod warunkiem że **wypracowanie ma charakter wypowiedzi argumentacyjnej.**

Ile argumentów powinno być w wypracowaniu: dwa, trzy czy cztery?

Powinno być tyle argumentów, ile jest konieczne, aby napisać przekonującą pracę i we właściwy sposób poprzeć np. założoną tezę, zbudować odpowiednią argumentację.

Maturzysta musi odwołać się **do 2 utworów literackich**,
ALE: **utwór literacki ≠ argument.**

Więcej o argumentach:

http://cke.gov.pl/images/EGZAMIN_MATURALNY_OD_2023/materialy_do_datkowe/20220316%20Materia%C5%82y%20dodatkowe%204_Argumentacja%20w%20wypracowaniu%20maturalnym.pdf

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA POLSKIEGO OD 2023 ROKU.
PYTANIA NAUCZYCIELI. CZĘŚĆ PISEMNA.
WYPRACOWANIE: WYPOWIEDŹ ARGUMENTACYJNA

Czy zdający musi utwory w pracy zrealizować w porządku chronologicznym, aby nie stracić punktów z kompozycji?

Nie musi. Istotna jest logika wywodu, w tym przyjęty porządek argumentacji, zamysł kompozycyjny, np. uszeregowanie argumentów od najbardziej znaczącego do najmniej znaczącego albo uszeregowanie ich w odniesieniu do stopnia natężenia jakiejś cechy itd. **Nie ma wymogu, również na poziomie rozszerzonym,** odwoływania się do tekstów chronologicznie.

Zdający – jeżeli uzna to za słuszne – **może** zorganizować wypowiedź chronologicznie, ale takie uporządkowanie musi czemuś służyć, musi być celowe, np. analiza danego motywu na przestrzeni epok.

4. Etapy pracy nad tekstem

Etap 1.

Przeanalizuj poniższy temat wypracowania.

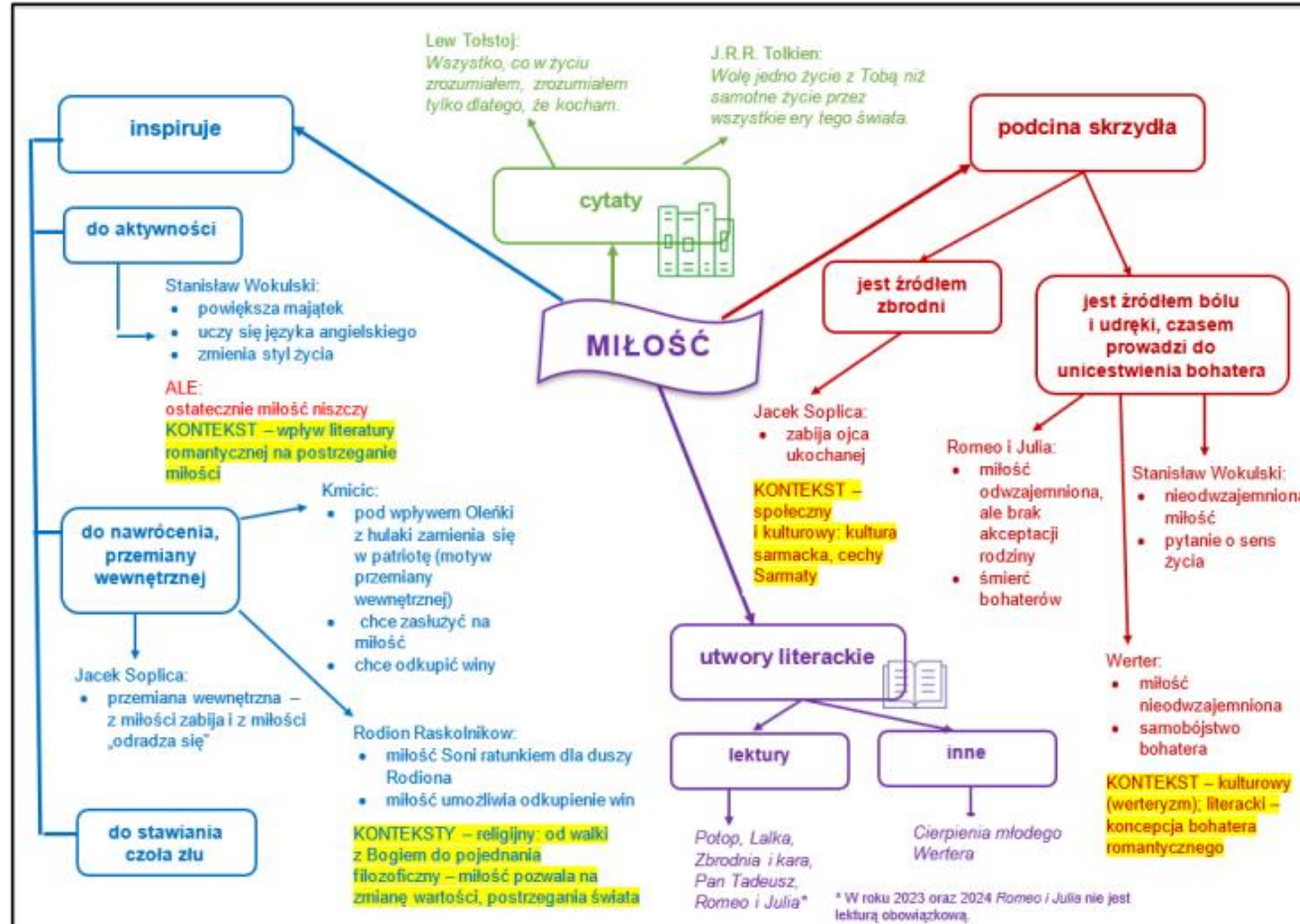
Miłość – inspiruje, ale czasem podcina skrzydła.

Podstawowym motywem w tym temacie jest miłość.

Temat zawiera dwa aspekty: inspirację i podcinanie skrzydeł.

Etap 2.

Stwórz mapę myśli, brulionowy zapis wszystkiego, co kojarzy się z tematem wypracowania:
Miłość – inspiruje, ale czasem podcina skrzydła.

Etap 3.

Ten etap polega na analizie i selekcji zgromadzonego materiału.

Na przykładowej mapie myśli, przedstawionej powyżej, znalazło się 5 problemów rozwijających oba aspekty miłości oraz 6 utworów literackich. Musisz zatem zdecydować, które problemy będziesz omawiać, z których zrezygnujesz.

Ponadto musisz wybrać te przykłady z utworów literackich, które:

- będziesz szeroko omawiać (pamiętaj, że musisz odnieść się do **dwóch** utworów, z których jeden jest lekturą obowiązkową)
- będą stanowiły kontekst (nie muszą być szczegółowo omówione).

Wyniki analizy

1. Z 5 problemów zostawiam 3:
 - a) miłość jako inspiracja do aktywności
 - b) miłość jako inspiracja do nawrócenia, przemiany wewnętrznej
 - c) miłość, która podcina skrzydła – jest źródłem bólu i udręki, czasem prowadzi do unicestwienia bohatera.
2. Rezygnuję z dwóch problemów:

Etap 4.

Konstruowanie planu kompozycyjnego – to efekt porządkowania tego wszystkiego, co zawierała mapa myśli.

Etap 5.

Teraz możesz zacząć pisać swoje wypracowanie.

Pamiętaj o odpowiednim podziale swojej wypowiedzi zarówno w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie), jak i w zakresie struktury akapitów. Sposób podziału tekstu ma pomóc w zrozumieniu twoich rozważań.

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Materiał dodatkowy
<i>Zagadnienie:</i>	Argumentacja w wypracow maturalnym
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język polski
<i>Poziom egzaminu:</i>	Podstawowy i rozszerzony
<i>Adresaci dokumentu:</i>	Nauczyciele języka polskiego Uczniowie szkół ponadpodstawowych
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	16 marca 2022 r.

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Materiał dodatkowy
<i>Zagadnienie:</i>	Budowa akapitów w wypowiedzi argumentacyjnej
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język polski
<i>Poziom egzaminu:</i>	Podstawowy i rozszerzony
<i>Adresaci dokumentu:</i>	Nauczyciele języka polskiego Uczniowie szkół ponadpodstawowych
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	22 czerwca 2022 r.

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA POLSKIEGO OD 2023 ROKU.

PYTANIA NAUCZYCIELI. CZĘŚĆ PISEMNA. WYPRACOWANIE: BŁĄD KARDYNALNY

Kiedy błąd rzeczowy uznajemy za błąd kardynalny?

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o:

- 1) nieznajomości treści lektury obowiązkowej, do której odwołuje się zdający, w zakresie: a) fabuły, w tym głównych wątków utworu; b) losów głównych bohaterów, w tym np. łączenie biografii różnych bohaterów;
- 2) całkowicie nieuprawnionej interpretacji lektury obowiązkowej prowadzącej do jej falsyfikacji.

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA POLSKIEGO OD 2023 ROKU.

PYTANIA NAUCZYCIELI. CZĘŚĆ PISEMNA. WYPRACOWANIE: KONTEKSTY

Czy kontekst odnosi się tylko do lektury? Czy mogą być inne konteksty?

Kontekst nie musi się odwoływać tylko do lektury, może się odwoływać do problemu lub motywu zawartego w temacie wypracowania.

Kontekst może się także pojawiać we wprowadzeniu do wypracowania lub podsumowaniu i dotyczyć ogólnej refleksji związanej z omawianym tematem.

Czy uczniowie w wypracowaniu w ramach kontekstu mogą odnosić się do własnych doświadczeń?

Tylko pod warunkiem, że własne doświadczenia maturzysty mają charakter egzystencjalny, nie są zaś opisem własnych indywidualnych przeżyć czy sytuacji, w których uczestniczył.

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Materiał dodatkowy
<i>Zagadnienie:</i>	Kontekstowe czytanie utworu literackiego
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język polski
<i>Poziom egzaminu:</i>	Podstawowy i rozszerzony
<i>Adresaci dokumentu:</i>	Nauczyciele języka polskiego Uczniowie szkół ponadpodstawowych
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	13 stycznia 2022 r.

1. Czym jest kontekst?

Przyjrzyjmy się poniższym definicjom pojęcia 'kontekst'.

<i>Słownik języka polskiego</i> pod red. Witolda Doroszewskiego	zespół odniesień niezbędnych do zrozumienia utworu literackiego, dzieła naukowego itp.
Janusz Sławiński, <i>O problemach „sztuki interpretacji”</i>	zespół odniesień niezbędnych do zrozumienia sensu jakiejś całości literackiej, np. pojedynczego dzieła, twórczości pisarza, prądu literackiego, grupy literackiej
Jerzy Kaniewski, <i>Kontekst jako możliwość</i>	Konteksty pełnią funkcję pewnego rodzaju medium pomiędzy tekstem jako komunikatem a uczniem jako jego odbiorcą. W zależności od orientacji metodologicznej i natury badanego zjawiska (jedno dzieło lub zespół dzieł) kontekstami mogą być i zjawiska literackie (np. inne pojedyncze dzieła), i pozaliterackie, np. prądy filozoficzne, estetyczne, sytuacja społeczna, biografia twórcy.
Stanisław Bortnowski, <i>Konteksty dzieła literackiego</i>	Sztuka interpretacji polega między innymi na szukaniu kontekstu, czyli odnoszeniu dzieła do jakiegoś systemu poglądów (filozoficznych, psychologicznych itp.), na odwołaniu się do skojarzonej z utworem sytuacji (przede wszystkim historycznej), na dostrzeganiu podobieństw lub różnic między utworem literackim a dziełem przynależnym do innego rodzaju sztuki. Konteksty pozwalają na myślenie równoległe o literaturze, o historii, o filozofii, o sztuce, o kulturze

2. Konteksty w podstawie programowej z języka polskiego w szkole ponadpodstawowej

W podstawie programowej z języka polskiego o kontekstach mowa jest w trzech miejscach:

1. we wprowadzeniu do przedmiotu język polski:

*Cele kształcenia (wymagania ogólne) i treści nauczania (wymagania szczegółowe) przedmiotu język polski zostały sformułowane dla czterech obszarów [...], a ich realizacja w klasach I–IV liceum ogólnokształcącego oraz I–V technikum wymaga zintegrowania, które ma służyć osiągnięciu przez ucznia umiejętności świadomego i krytycznego odbioru dzieł literackich, ich interpretacji **w różnych kontekstach**, rozpoznawania w nich odniesień egzystencjalnych, aksjologicznych i historycznych.*

2. w wymaganiach ogólnych i szczegółowych:

Wymagania ogólne:

7. *Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania literatury oraz innych tekstów kultury, a także ich **wzajemnej korespondencji**.*
8. *Kształcenie umiejętności świadomego odbioru utworów literackich i tekstów kultury na różnych poziomach: dosłownym, **metaforycznym, symbolicznym, aksjologicznym**.*

3. w *Warunkach i sposobie realizacji:*

*Podstawa programowa dla szkoły ponadpodstawowej: liceum ogólnokształcącego i technikum przywraca chronologiczny układ treści, który pozwala na poznawanie utworów literackich w naturalnym porządku, tak jak one powstawały z uwzględnieniem **różnorodnych kontekstów**, w tym kulturowych, historycznych, filozoficznych.*

Krok 4. Wprowadzenie kontekstu biograficznego autora

Polecenie dla ucznia

Przygotuj informacje na temat Stanisława Balińskiego.

Przykładowy materiał.

Stanisław Baliński (1899–1984) – polski poeta i dyplomata. Młodość spędził w Warszawie. Po ukończeniu studiów polonistycznych i muzycznych rozpoczął karierę reprezentował II RP między innymi w Danii, Chinach, Brazylii i Persji (dla której w czasie wybuchu II wojny światowej wyjechał wraz z rządem do Rumunii, skąd i

Polecenie dla ucznia

Czy w tym materiale są informacje, które mogą pomóc w odczytaniu wiersza? Czego o autorze dowiadujemy się z tego materiału? Jaką hipotezę można sformułować na podstawie tego materiału?

Komentarz dla nauczyciela

Uczniowie mogą odpowiedzieć na powyższe pytania w sposób przedstawiony w tabeli⁴.

<p>Stanisław Baliński (1899–1984) – polski poeta i dyplomata. Młodość spędził w Warszawie. Po ukończeniu studiów polonistycznych i muzycznych rozpoczął karierę dyplomatyczną: reprezentował II RP między innymi w Danii, Chinach, Brazylii i Persji (dzisiejszy Iran). Po wybuchu II wojny światowej wyjechał wraz z rządem do Rumunii, skąd udał się przez Paryż do Londynu. Mieszkał tam aż do śmierci (z przerwami na misje dyplomatyczne), podejmował pracę w Ministerstwie Informacji i Dokumentacji oraz w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Rządu RP na uchodźstwie.</p> <p>Na styl literacki Balińskiego wpłynęła fascynacja romantyzmem, ukształtowana przez lekturę i wzmocniona koligacjami rodzinnymi – poeta był wnukiem Antoniego Odyńca, przyjaciela Adama Mickiewicza, oraz dalekim krewnym Ludwiki Śniadeckiej, młodzieńczej miłości Juliusza Słowackiego. Jeszcze w czasie studiów, w 1920 roku, dołączył do jednej z najważniejszych grup literackich dwudziestolecia międzywojennego – Skamandra. Zadebiutował w Warszawie tomem <i>Wieczór na Wschodzie</i>, wydany w 1928 roku tomem. Kolejne ważne tomy – <i>Rzecz sumienia</i> (1942), <i>Tamten brzeg nocy</i> (1943), <i>Trzy poematy o Warszawie</i> (1945) – publikował już na emigracji.</p>	<p>Był dyplomata, czyli miał związki z polityką i rządem.</p> <p>Dopowiedzenie: jako członek rządu na uchodźstwie nie mógł wrócić do powojennej, komunistycznej Polski.</p> <p>Fascynacje romantyzmem.</p> <p>Emigrant.</p>
--	---

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA POLSKIEGO OD 2023 ROKU.

PYTANIA NAUCZYCIELI. CZĘŚĆ PISEMNA. WYPRACOWANIE: LEKTURY

Czy w wypracowaniu na poziomie podstawowym zdający może się odwoływać do lektur obowiązkowych z poziomu rozszerzonego? I odwrotnie: czy na poziomie rozszerzonym zdający może odwoływać się do lektur z poziomu podstawowego?

Tak. W arkuszu egzaminacyjnym (na str. 2–3) zarówno na poziomie podstawowym, jak i rozszerzonym będzie zamieszczona lista lektur z obu poziomów.

Czy w wypracowaniu można się odwoływać do lektury z listy lektur uzupełniających?

W każdym wypracowaniu maturzysta **musi** odwołać się do **jednej** lektury obowiązkowej. Wykaz tych lektur będzie zamieszczony w arkuszu egzaminacyjnym. Lektura uzupełniająca nie spełnia zatem tego warunku.

Natomiast drugi utwór literacki, do którego ma odwołać się maturzysta w wypracowaniu, może być dowolnym tekstem literackim, w tym również lekturą z listy lektur uzupełniających.

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA POLSKIEGO OD 2023 ROKU.

PYTANIA NAUCZYCIELI. CZĘŚĆ PISEMNA. WYPRACOWANIE: LEKTURY

Czy lektury obowiązkowe, które nie znalazły się w wymaganiach egzaminacyjnych, a są podane w podstawie programowej, będą mogły zostać wybrane jako obowiązkowe przez ucznia na egzaminie maturalnym w wypracowaniu? Część lektur obowiązkowych nieujętych w wymaganiach została już omówiona w klasach 1–3.

Na egzaminie maturalnym **na obu poziomach** maturzysta jako lekturę obowiązkową będzie mógł przywołać:

1. lekturę z poziomu podstawowego lub rozszerzonego z listy lektur obowiązkowych, zamieszczonej w wymaganiach egzaminacyjnych
2. lekturę wskazaną jako obowiązkowa w podstawie programowej w zakresie podstawowym lub rozszerzonym, która nie została wpisana do wymagań egzaminacyjnych.

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA POLSKIEGO OD 2023 ROKU.

PYTANIA NAUCZYCIELI. CZĘŚĆ PISEMNA. WYPRACOWANIE: LEKTURY

Czy lektury obowiązkowe, które nie znalazły się w wymaganiach egzaminacyjnych, a są podane w podstawie programowej, będą mogły zostać wybrane jako obowiązkowe przez ucznia na egzaminie maturalnym w wypracowaniu? Część lektur obowiązkowych nieujętych w wymaganiach została już omówiona w klasach 1–3.

Na egzaminie maturalnym **na obu poziomach** maturzysta jako lekturę obowiązkową będzie mógł przywołać:

1. lekturę z poziomu podstawowego lub rozszerzonego z listy lektur obowiązkowych, zamieszczonej w wymaganiach egzaminacyjnych
2. lekturę wskazaną jako obowiązkowa w podstawie programowej w zakresie podstawowym lub rozszerzonym, która nie została wpisana do wymagań egzaminacyjnych.

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA POLSKIEGO OD 2023 ROKU.

PYTANIA NAUCZYCIELI. CZĘŚĆ PISEMNA. WYPRACOWANIE: LEKTURY

W jaki sposób egzaminator liczy wyrazy?

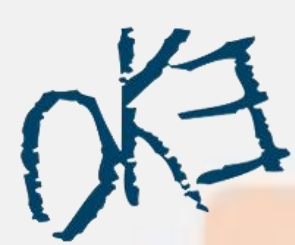

Egzaminator liczy każdy zapisany wyraz niezależnie od poprawności zapisu.

Co z pracą krótszą niż 300 wyrazów na poziomie podstawowym?

Jeżeli wypowiedź zawiera mniej niż 300 wyrazów, jest oceniana wyłącznie w kryteriach: *Spełnienie formalnych warunków polecenia* oraz *Kompetencje literackie i kulturowe*. W pozostałych kryteriach egzaminator przyzna 0 punktów.

OKRĘGOWA
KOMISJA
EGZAMINACYJNA
W KRAKOWIE

DZIĘKUJĘ

